

Передерко В. П.

*кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри туризму*

Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу

Perederko Vitaliy

PhD, Assistant Professor,

Assistant Professor of Tourism Department

Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas

АНАЛІЗ ПОТОКІВ ВНУТРІШНЬОГО ТУРИЗМУ В ІВАНО-ФРАНКІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ У 2018 Р. ЗА ДАНИМИ МОБІЛЬНОГО ЗВ'ЯЗКУ. ЧАСТИНА 2

Анотація. Офіційна статистика не може відображати повноцінну і реальну картину внутрішніх туристичних потоків Івано-Франківської області через недосконалість методології розрахунку. Мета статті – дати приблизну оцінку внутрішніх туристичних потоків на основі аналізу даних, що демонструють переміщення абонентів мобільного зв'язку. Моніторинг мобільності не є панацеєю, адже обмежений насамперед тим, що не містить інформації про мету короткочасного перебування абонентів на певній території, тому ми не можемо всіх без винятку зараховувати до екскурсантів чи туристів. Однак застосування інноваційного підходу до аналізу внутрішніх туристичних потоків та кількісного вимірювання відвідуваності регіону на основі моніторингу міжрегіональної мобільності абонентів зв'язку є перспективним напрямом подальших досліджень. У статті проаналізовано короткотермінові міжрегіональні переміщення (міграції) населення України у 2018 році у контексті вивчення внутрішніх туристичних потоків Прикарпаття у розрізі адміністративно-територіальних одиниць (локальних дестинацій) Івано-Франківської області на основі моніторингу міжрегіональної мобільності абонентів оператора зв'язку. Увагу зосереджено на гостьових потоках до м. Івано-Франківська. Визначено найбільші за кількістю відвідувачів гостьові регіони (міста) України для обласного центру. Досліджено сезонність переміщень (міграцій), тривалість перебування відвідувачів, що дало можливість виявити закономірності мобільності, ознаки транзитності руху та ін.

Ключові слова: внутрішній туризм, статистика, мобільність, локальна дестинація, Івано-Франківська область, Івано-Франківськ.

Постановка проблеми. Важливу роль для оцінки внеску туризму в економіку держави відіграє облік туристів. Сьогодні необхідні обґрунтовані статистичні заміри з метою визначення стратегічних напрямів розвитку туристичної і супутньої інфраструктури, організації маркетингових заходів для просування туристичного продукту на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різні аспекти міжнародного і внутрішнього туризму є предметом досліджень таких науковців, як І. Ангелко, С. Грабовенська, Т. Грачевська, М. Колосінська, А. Парфіненко. Питання просторової мобільності населення вивчають О. Грішнова, М. Долішній, Е. Лібанова, О. Малиновська, С. Сардак, О. Шаблій та ін. Аналізом специфіки просторової мобільності через призми міграцій і туризму займається М. Біль.

Незважаючи на велику кількість наукових публікацій із питань удосконалення в Україні методики і методології статистичного обліку у сфері туризму, досліджень різних аспектів просторової мобільності населення, міграцій як одного з напрямів реалізації високого рівня мобільності, використання в туризмі даних переміщень абонентів мереж мобільного зв'язку є сьогодні маловивченою темою. На нашу думку, рівень розгляду та вирішення у дослідженнях теоретичних і емпіричних завдань, пов'язаних із методологією комплексного аналізу інформації таких переміщень (міграцій), є недостатнім. Територіальна (просторова) туристична мобільність заслуговує на більшу увагу та може входити до пріоритетних об'єктів наукових досліджень учених у галузях економіки і статистики.

Постановка завдання. Мета дослідження – дати приблизну оцінку внутрішнім туристичним потокам у 2018 р. у розрізі адміністративно-територіальних одиниць Івано-Франківської області через застосування інноваційного підходу до статистичного обліку на основі аналізу даних переміщень (міграцій) абонентів мережі мобільного зв'язку.

Основні завдання дослідження:

- охарактеризувати короткотермінові міжрегіональні переміщення (міграції) абонентів у контексті вивчення внутрішніх туристичних потоків у м. Івано-Франківську;
- визначити географію відвідувачів обласного центру;
- проаналізувати показники сезонності переміщень (міграцій) і тривалості перебування абонентів – потенційних внутрішніх туристів – у м. Івано-Франківську.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для вибірки у дослідженні були проаналізовані: кількість унікальних абонентів, які приїжджали протягом 2018 р. до м. Івано-Франківська із зазначенням регіону прибуття (область чи обласний центр України переважного місцезнаходження абонентів «Київстар»); тривалість перебування абонентів у межах обласного центру: 1, 2–3, 4–7 днів. Інформація отримана у помісячному розподілі для аналізу сезонності.

За даними моніторингу мобільності, отриманими від компанії «Київстар», відкаліброваними відповідно до нашої методики [1], у 2018 р. в Івано-Франківській області у всіх районах та містах обласного значення було зафіксовано 2.81 млн абонентів з 23 областей України, з них – 1,38 млн короткотермінових відвідувачів (у т.ч. туристів) та 1,42 млн одноденних відвідувачів (у т.ч. екскурсантів) [2], (рис. 1). Раніше ми з'ясували, що найвідвідуванішими

локальними дестинаціями Івано-Франківської області з тривалістю перебування 2–7 днів упродовж 2018 року стали: Надвірнянський (з територією Яремчанської міської ради без м. Яремче), міста Івано-Франківськ і Яремче, Косівський, Верховинський райони [3, с. 57].

Перейдемо до характеристики міжрегіональних потоків в окремих адміністративно-територіальних одиницях Івано-Франківської області. У цій частині дослідження зосередимось на м. Івано-Франківську.

Івано-Франківськ. Місто зайняло друге місце в області за відвідуваністю абонентами інших регіонів України у 2018 році. Трендовими показниками мобільності для цієї локальної дестинації є такі цифри:

- 23,89% абонентів-одноденних відвідувачів всієї області побували саме в м. Івано-Франківську (у 2017 р. – 22,96%);
- 63,81% гостей міста – це одноденні відвідувачі (у 2017 р. – 63,89%).

Висока транзитність та міжадміністративна прикордонна мобільність характерні для районів Івано-Франківської області, які межують із сусідніми областями (рис. 2). Найбільша транзитність фіксується саме в

м. Івано-Франківську. Ці цифри є свідченням надмірної транзитності обласного центру, що варто брати до уваги очільникам міста, якщо вони мають на меті розвивати туризм. Проблема транзитності не нова і всім відома,

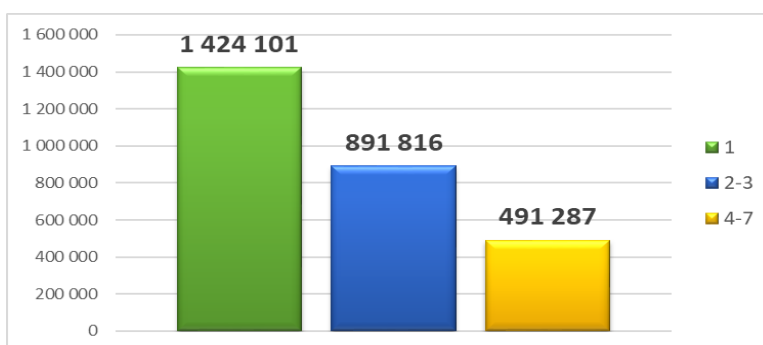

Рис. 1. Тривалість перебування абонентів в Івано-Франківській області. 2018 рік (осіб)

Джерело: авторська розробка на основі [2]

варто відзначити, що наш моніторинг тільки підтверджує цю тенденцію. Тому варто попрацювати над стратегією затримання відвідувачів, а не долати транзитність точковими заходами, які не мають довгострокових економічних наслідків.

Моніторинг зафіксував, що до цієї адміністративної локації у 2018 р. приїздило 533 144 особи, з них майже 193 тис. абонентів – з ночівлями. Але лише близько 10% гостей ночували у місті дві і більше ночей [2]. Сезонність практично відсутня (за виключенням зимового спаду, що є ще одним свідченням транзитності і слабкої «туристичності» потоку (рис. 3, 4).

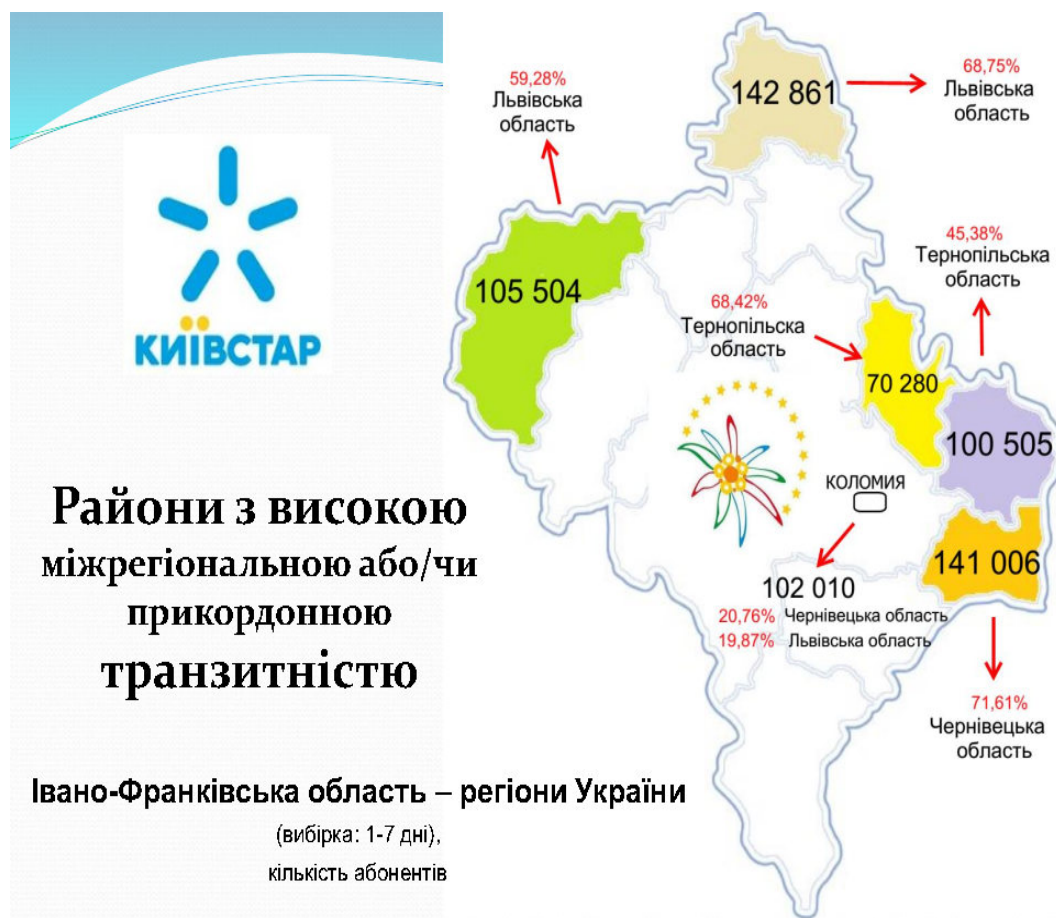

Рис. 2. Райони (міста) Івано-Франківської області з високою транзитністю/міжадміністративною мобільністю. 2018 рік (осіб)

Джерело: авторська розробка на основі [2]

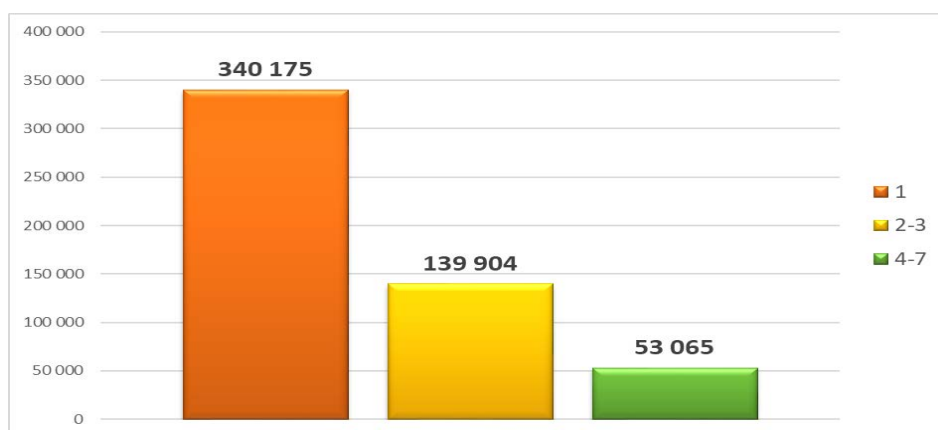

Рис. 3. Розподіл тривалості короткострокового перебування абонентів в м. Івано-Франківську. 2018 рік (осіб)

Джерело: авторська розробка на основі [2]

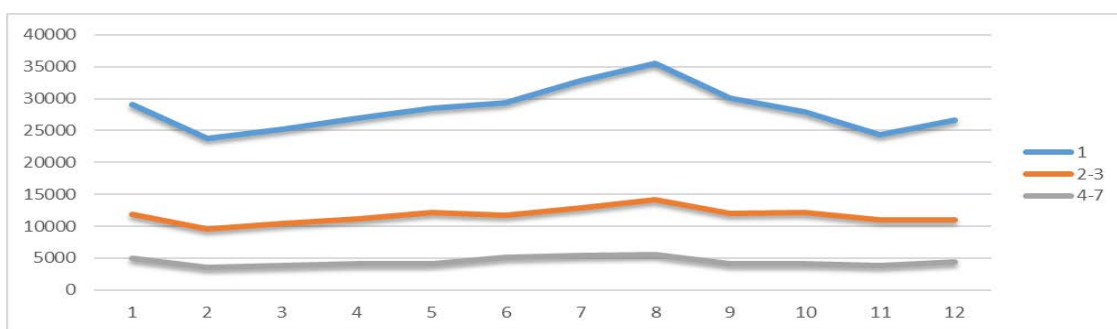

Рис. 4. Сезонність короткострокового перебування абонентів в м. Івано-Франківську. 2018 рік

Джерело: авторська розробка на основі [2]

До п'ятірки регіонів (міст), мешканці яких найчастіше приїжджали до цієї локальної дестинації, ввійшли Львівська (21,94% сумарного гостьового потоку м. Івано-Франківська), Тернопільська області (20,72%), м. Київ (13,36%), Закарпатська (8,62%), Чернівецька області (5,73%) [2], (рис. 5).

Далі, у порядку зменшення кількості відвідувачів, йдуть мешканці Хмельницької, Київської, Одеської, Дніпропетровської та Вінницької областей [2].

З огляду на присутність серед лідерів потоку абонентів з усіх сусідніх регіонів, знову ж таки можемо вести мову про надмірну транзитність локації. Висока частка одноденного перебування зафіксована для всіх гостьових абонентів. Найбільша частка одноденних відвідувачів у

сукупному потоці гостьового регіону – у Чернівецької (67,78%), Одеської (67,09%), Київської (66,01%), Закарпатської (65,98%), Львівської (64,56%) областей [2].

Порівнюючи гостьову мобільність абонентів українських областей до м. Івано-Франківська у 2017 та 2018 роках у розрізі регіонів, спостерігаємо, що упродовж 2018 року показники притоку абонентів впали майже серед всіх областей.

Відчутне зростання зафіксоване тільки для відвідувачів з Луганської області – +41,44% [2; 4]. Натомість найбільше падіння потоку – з Полтавської (-14,86%), Волинської (-13,18%), Закарпатської (-10,30%), Київської (-9,05%), Чернігівської (-8,55%) областей [2; 4].

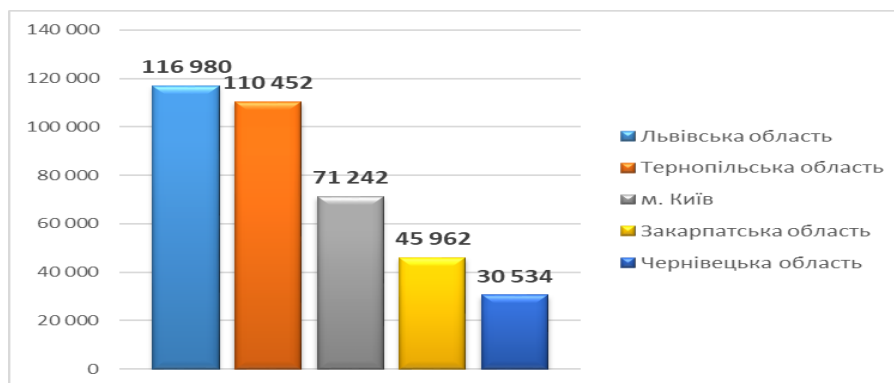

Рис. 5. Регіони (міста)-лідери короткострокового перебування в м. Івано-Франківську. 2018 рік (осіб)

Джерело: авторська розробка на основі [2]

Аналіз мобільності гостей до м. Івано-Франківська з обласних центрів засвідчив, що найчастіше у 2018 р. до міста приїжджали мешканці Києва, Львова, Тернополя, Чернівців та Одеси [2]. Далі, у порядку зменшення кількості відвідувачів, йдуть гості з Хмельницького, Дніпра, Рівного, Харкова та Вінниці [2]. Найбільша частка абонентів обласного центру у сукупному потоці гостячого регіону зафіксована для мешканців Харкова (79,41%), Києва (77,31%), Одеси (64,42%), Запоріжжя (62,73%), Львова (54,17%) [2]. Найбільший приріст відвідувачів м. Івано-Франківська серед інших обласних центрів зафіксовано для абонентів Чернігова (+15,38%), найбільше падіння – Дніпра (-11,92%) [2].

Моніторинг мобільності абонентів у розрізі регіонів (міст) з найбільшою кількістю відвідувачів через призму сезонності і тривалості перебування недоцільний з огляду на високу транзитність потоків в м. Івано-Франківську.

Візуалізація даних на прикладах мобільності мешканців Львівщини, Тернопільщини чи Києва чітко демонструє цей тренд [2] (рис. 6–8).

Тренд транзитності м. Івано-Франківська можемо додатково ілюструвати на прикладі мобільності мешканців Одеси. Всього у 2018 р. місто відвідало майже 11 тис. осіб, при цьому тільки 927 абонентів гостювали більше 3 днів [2]. Як правило, одесити приїжджали на Прикарпаття на зимові канікули і для цього використовували обласний центр як транспортний хаб (рис. 9).

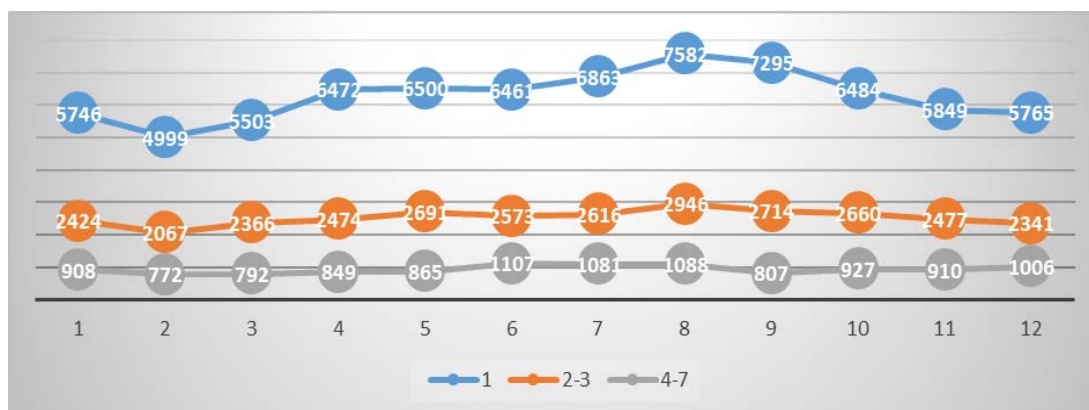

Рис. 6. Гостьова мобільність абонентів Львівської області до м. Івано-Франківська. 2018 рік

Джерело: авторська розробка на основі [2]

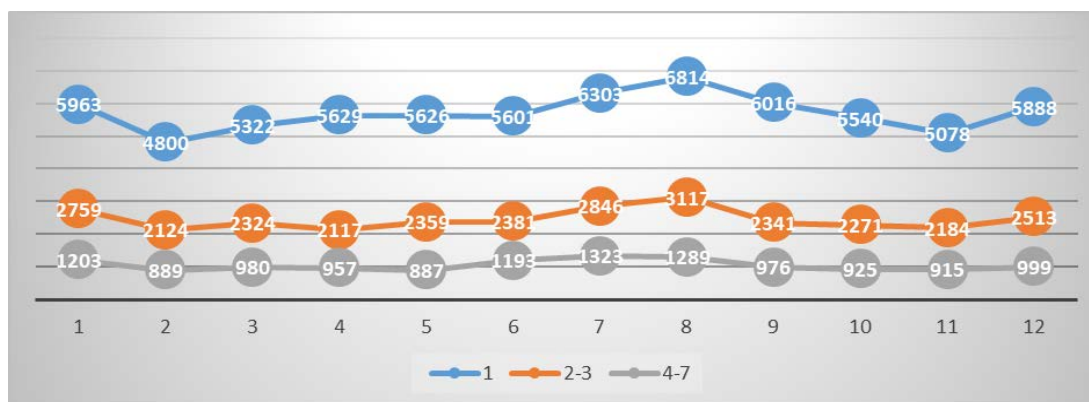

Рис. 7. Гостьова мобільність абонентів Тернопільської області до м. Івано-Франківська. 2018 рік

Джерело: авторська розробка на основі [2]

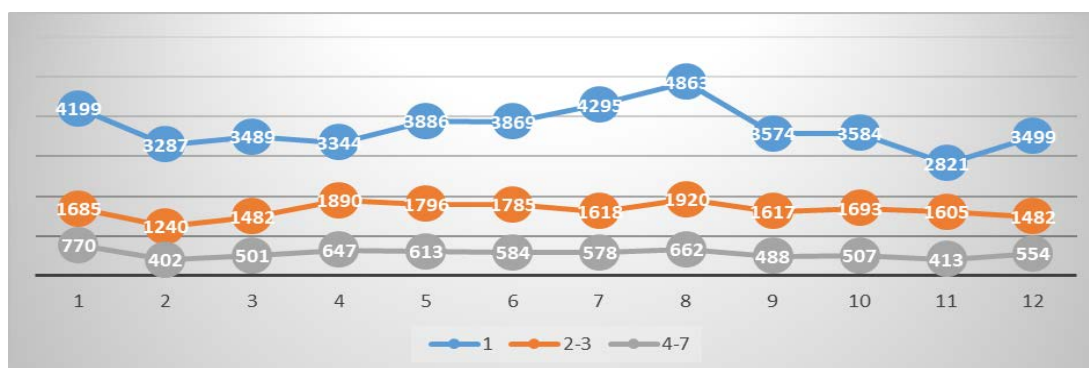

Рис. 8. Гостьова мобільність абонентів м. Києва до м. Івано-Франківська. 2018 рік

Джерело: авторська розробка на основі [2]

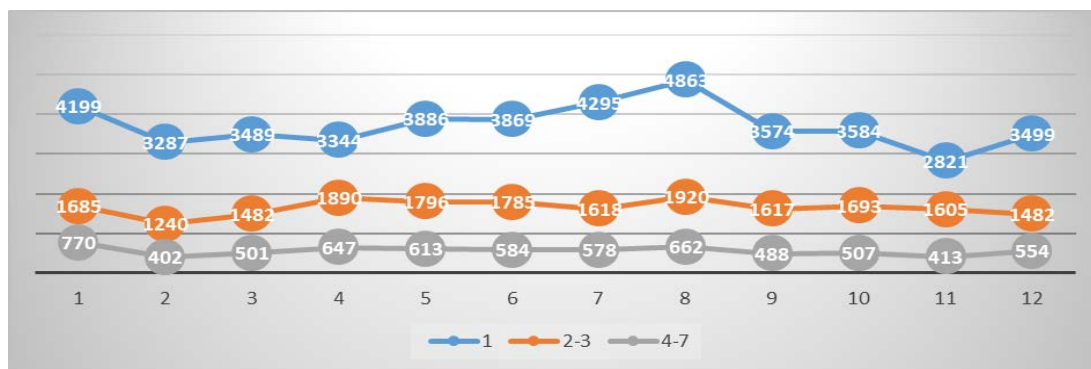

Рис. 9. Гостьова мобільність абонентів м. Одеси до м. Івано-Франківська. 2018 рік

Джерело: авторська розробка на основі [2]

В абсолютних цифрах найбільше відвідувачів з кількома ночівлями у розрізі місяців 2018 року м. Івано-Франківськ прийняло у серпні – 5,5 тис. гостей [2]. Серед лідерів – мешканці Тернопільської, Львівської, Київської (з м. Київ), Закарпатської, Чернівецької областей [2], (рис. 10).

Серед зимових місяців домінуючим за відвідуваністю є січень – майже 5 тис. відвідувачів [2].

Серед лідерів – мешканці Тернопільської, Київської (з м. Київ), Львівської, Закарпатської, Чернівецької областей [2], (рис. 11).

Якщо розширити вибірку до тривалості перебування 2–7 днів, то місяці-лідери залишаються незмінні: у січні м. Івано-Франківськ відвідало майже 17 тис. осіб, у серпні – майже 20 тис. осіб [2].

Висновки. Місто Івано-Франківськ – один із лідерів за показником відвідуваності серед адміністративно-територіальних одиниць Івано-Франківської області. Але лідерство не туристичне. Рекордні 23,89% абонентів – одноденних відвідувачів всієї області побували саме в обласному центрі і при цьому 63,81% гостей міста – це одноденні відвідувачі.

Моніторинг зафіксував, що до цієї адміністративної локації у 2018 р. приїздило 533 144 особи, з них майже 193 тис. абонентів – з ночівлями. Лише близько 10% гостей ночували дві і більше ночей. Сезонність перебування відвідувачів практично не простежуються, що ускладнює ідентифікацію серед них туристів. До п'ятірки регіонів (міст), мешканці яких найчастіше приїжджали до цієї локальної дестинації, ввійшли Львівська (21,94% сумарного гостьового потоку м. Івано-Франківська), Тернопільська області (20,72%), м. Київ (13,36%), Закарпатська (8,62%), Чернівецька області (5,73%).

З огляду на розгалуженість автомобільної та залізничної мережі, наявність єдиного на Прикарпатті діючого пасажирського аеропорту, досить прогнозовано, що прибуття значної частки відвідувачів до Івано-Франківської області відбувається саме через обласний центр. Проте місто абоненти інших регіонів України, як правило, використовують як транзитний хаб для подорожування до гірських районів Прикарпаття або ж мобільності до сусідніх областей.

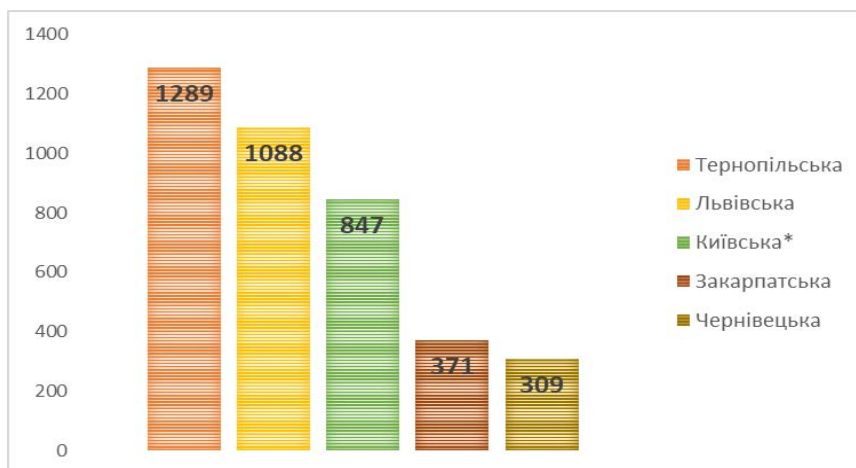

Рис. 10. Регіони-лідери короткострокового перебування в м. Івано-Франківську (4–7 дні). Серпень 2018 року (осіб)

Джерело: авторська розробка на основі [2]

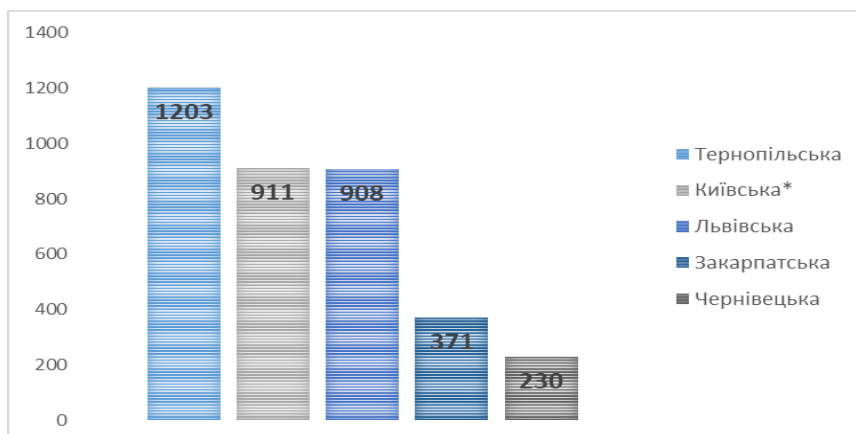

Рис. 11. Регіони-лідери короткострокового перебування в Івано-Франківську (4–7 дні). Січень 2018 року (осіб)

Джерело: авторська розробка на основі [2]

Список використаних джерел:

1. Передерко В.П. Аналіз потоків внутрішнього туризму в Івано-Франківській області у 2017 р. за даними мобільного зв'язку. Частина 3 // Регіональна економіка та управління. 2(24) травень 2019 р. Частина II. Запоріжжя, 2019. С. 56–66.
2. Інформація про мобільність населення. 2018 рік. Калібровані дані (Україна – Івано-Франківська область).
3. Передерко В.П. Аналіз потоків внутрішнього туризму в Івано-Франківській області у 2018 р. за даними мобільного зв'язку. Частина 1 // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону: науковий журнал. Івано-Франківськ : Вид-во ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 2019. Вип. 15. Т. 2. С. 52–64.
4. Інформація про мобільність населення. 2017 рік. Калібровані дані (Україна – Івано-Франківська область).

References:

1. Perederko V.P. (2019) Analiz potokiv vnutrishn`ogo tury`zmu v Ivano-Frankivs`kij oblasti u 2017 r. za dany`my` mobil`nogo zv'yazku. Chasty`na 3 [Domestic tourism flows of Ivano-Frankivsk region analysis based on mobile communication data in 2017. Part 3]. *Regional Economics and Management*, 2(24) May 2019, part 2, 56–66.
2. Informaciya pro mobil`nist` naselennya. 2018 rik. Kalibrovani dani (Ukrayina – Ivano-Frankivs`ka oblast`) [Population mobility. 2018. Calibrated data (Ukraine – Ivano-Frankivsk region)].
3. Perederko V.P. (2019) Analiz potokiv vnutrishn`ogo tury`zmu v Ivano-Frankivs`kij oblasti u 2018 r. za dany`my` mobil`nogo zv'yazku. Chasty`na 1 [Domestic tourism flows of Ivano-Frankivsk region analysis based on mobile communication data in 2018. Part 1]. *THE ACTUAL PROBLEMS OF REGIONAL ECONOMY DEVELOPMENT*, vol. 2, No 15 (2019), 52–64.
4. Informaciya pro mobil`nist` naselennya. 2017 rik. Kalibrovani dani (Ukrayina – Ivano-Frankivs`ka oblast`) [Population mobility. 2017. Calibrated data (Ukraine – Ivano-Frankivsk region)].

АНАЛИЗ ПОТОКОВ ВНУТРЕННЕГО ТУРИЗМА В ИВАНО-ФРАНКОВСКОЙ ОБЛАСТИ В 2018 Г. ПО ДАННЫМ МОБИЛЬНОЙ СВЯЗИ. ЧАСТЬ 2

Аннотация. Официальная статистика не может отражать полноценную и реальную картину внутренних туристических потоков Ивано-Франковской области из-за несовершенства методологии расчета. Цель статьи – дать приближительную оценку внутренних туристических потоков на основе анализа данных, демонстрирующих перемещения абонентов мобильной связи. Мониторинг мобильности не является панацеей, потому что ограничен прежде всего тем, что не содержит информации о цели кратковременного пребывания абонентов на определенной территории, поэтому мы не можем всех их без исключения отнести к экскурсантам или туристам. Однако применение инновационного подхода к анализу внутренних туристических потоков и количественного измерения посещаемости региона на основе мониторинга межрегиональной мобильности абонентов связи является перспективным направлением дальнейших исследований. В статье проанализированы краткосрочные межрегиональные перемещения (миграции) населения Украины в 2018 году в контексте изучения внутренних туристических потоков Прикарпатья в разрезе административно-территориальных единиц (локальных дестинаций) Ивано-Франковской области на основе мониторинга межрегиональной мобильности абонентов оператора связи. Внимание сосредоточено на гостевых потоках в г. Ивано-Франковск. Определены самые большие по количеству посетителей гостевые регионы (города) Украины для областного центра. Исследована сезонность перемещений (миграций), длительность пребывания посетителей, что позволило выявить закономерности мобильности, признаки транзитности движения и др.

Ключевые слова: внутренний туризм, статистика, мобильность, локальная дестинация, Ивано-Франковская область, Ивано-Франковск.

**DOMESTIC TOURISM FLOWS OF IVANO-FRANKIVSK REGION
ANALYSIS BASED ON MOBILE COMMUNICATION DATA IN 2018. PART 2**

Summary. Official statistics cannot reflect the true picture of domestic tourism flows entering the Precarpathian region because of the imperfection of the methodology for calculating. The purpose of the article is to provide an approximate domestic tourism flows estimation based on data analysis that illustrate the movement of subscribers of the mobile communication in terms of the administrative districts of Ivano-Frankivsk region. Mobility monitoring is limited; first, by the fact that it does not contain information about the purpose of subscribers' short-term stay in a certain territory; therefore, we cannot all of them count as excursionists or tourists without exception. However, the application of the innovative approach of domestic tourism flows analyzes and quantitative measuring of region's attendance based on monitoring of interregional mobility of communication operator subscribers is a promising direction for further researches. The article is devoted to the short-term interregional movements (migrations) of the population of Ukraine analyzes in the context of studying the domestic tourism flows of Prykarpattya in terms of administrative districts (local destinations) of Ivano-Frankivsk region based on monitoring of interregional mobility of the communication operator subscribers in 2018. The Ivano-Frankivsk city's guest flows are in the article's focus. The guest regions (cities) of Ukraine with the largest numbers visitors for Ivano-Frankivsk city were determined. Investigated seasonality of movements (migrations) and visitors' stay duration in Ivano-Frankivsk city allowed to identify mobility patterns, traffic transit signs, etc. In line with collected data based on movement monitoring (duration of stay from 1 to 7 days), Ivano-Frankivsk city thought to be one of the most visited districts of Ivano-Frankivsk region. Over 0.5 million guest subscribers have been recorded in Ivano-Frankivsk city, including almost 193 thousand subscribers – with overnight stays. Only about 10% of the guests stayed in the city for two or more nights. It is an evidence of transit and weak "tourism" flow. The mobile network data use in means of statistical information in the field of tourism is of a great importance for the region's economy, since tourism is one of the regional development priorities.

Key words: domestic tourism, statistics, mobility, local destination, Ivano-Frankivsk region, Ivano-Frankivsk city.